

PLASTİK SANATLAR

Mesajları minik detaylarda gizli Murat Palta, değişen eğlence kavramına dikkatimizi çekiyor.

FOTOĞRAF: HÜSEYİN ÖZDEMİR

“İnsanlar minyatürden keyif alsın istiyorum”

38

Minyatür ve tezhip sanatına çağdaş yorum getirdiği işleriyle tanınan Murat Palta, [Galeri x-ist](#)'te açtığı “All Work and No Play” isimli sergisinde, günümüzün eğlence dünyasını odağa alıyor. Palta'nın sergisi rengârenk bir lunapark gibi...

ELİF EKİNCİ
eelifevinci@gmail.com

Geleneksel minyatür ve tezhip sanatını çağdaş üretim biçimiyle harmanlayıp disiplinlerarası bir anlatı tarzı yaratan Murat Palta'nın [Galeri x-ist](#)'teki sergisi rengârenk bir lunapark gibi... Road Runner ve Coyote'den Super Mario'ya, “Hayalet Avcıları”ndan “Shining”e hepimize çok tanıdık Batılı ikonik karakterler ve sahnelerin, yine hepimize çok tanıdık bir görsellikle bulunduğu serginin öyküsünü ve üretim sürecini [Murat Palta](#)'dan dinledik.

“All Work and No Play” oyunları, filmleri, çizgi dizileri odağa alan işlerden oluşuyor. Neden eğlence dünyasına odaklanmayı tercih ettiniz?

Eski Roma'da çocukluktan yetişkin erkeklige geçenler için bir tören yapılmış: Erkek yetişkinlik çağına geldiğinde bir törenle kıyafetini değiştirir, 'toga virilis', yani erkeklik togası giyermiş.

Belden bağlamalı bir kıyafet bu; ne kadar beyazsa o kadar yüksek statüyü gösteriyor. Bu törende erkek, oyuncaklarını gömüp tanrılara adar ve artık yetişkin olurmuş. Bugün baktığımızda durum bunun tam tersi. Eskiden zaman kaybı olarak görülen oyunlar, oyuncaklar, sosyal medya, yani sektörel anlamda 'eğlence', bugün geçmişe nazaran çok daha güçlü durumda. Dünyanın en büyük kârına sahip eğlence ürünü 'GTAS' isimli bir oyun mesela. Bu kavramın ne kadar değiştiği ve aslında bunun insanlar tarafından çok da farkına varılmadığı üzerine aslında bu sergi genel olarak.

Önceki işlerinizde de sinema ön plandaydı bu sergide de öyle. “Shining” filminin bir sahnesini de minyatür ve tezhip sanatıyla yorumlamışsınız. Hatta sergi ismini de bu filmden alıyor...

Normalde sergi ismine işler tamamlandıktan sonra karar verir-

Sanatçının "Smurfs" isimli minyatürü.

Rainbow'un klasik "Stargazer"

dim ama bu sefer isim daha erken ortaya çıktı. İsmi 'eğlence' kısmıyla örtüşmesinin yanı sıra, çalışırken "Shining" filminde Jack'in kâğıda sürekli "All work and no play makes Jack a dull boy" yazdığı sahnedeki ruh hâline büründüğümü fark ettim. Sabaha kadar çalışıp birkaç saat uyuyup çalışmaya devam ediyordum; yaşadığım şeylerin zamanını, gününü karıştırmaya başlamıştım artık, bu yüzden serginin adının tam oturduğunu düşünüyorum.

Minyatürde esas olay ve başkarakter daha önde ve büyük, diğerleri daha küçük resmedilir. Siz eserlerinizin kompozisyonunu nasıl belirliyorsunuz?

Çalışmaya başladığımda aslında anlatmak istediğim şeye dair genel bir kompozisyon belirliyor kafamda. Önce genel hatları belirliyorum sonra da yanlarıdaki küçük hikâyeler oturuyor. Sonuçta kompozisyondaki hikâyelerle daları budaklanan ama bütüne baktığımızda tek bir şeyi gördüğümüz bir iş çıkıyor. Minyatürdeki esas karakterin daha büyük resmedilmesi, bir hiyerarşinin olması, o anlatım şekli benim çok hoşuma gider. O dönemde insanlar her şeyi açıkça söyleyemediği için bazı mesajlar minik minik detaylara gizlenmiş ve sadece o mesajı alabilen insanlar almış. Kelime oyunu yapılmış mesela. O mesaj verme şeklini ben çok seviyorum ve

パベルの塔

benimsiyorum, her şey kör göze parmak olsun istemiyorum. O birazcık işin tadını kaçırıyor bence.

İşleriniz hem Doğulu hem Batılı unsurları içeriyor hem yerle hem evrensel hitap ediyor. Bu durumun bir avantajı ya da dezavantajı var mı?

Genelde Batılı unsurları Doğululaştırırken bazı şeylerin Doğu kültüründeki karşılığını bulabilmek zorlayabiliyor ama bunu dezavantaj olarak değil de üstesinden gelinecek bir zorluk olarak

42

Sanatçının "Shining" yorumu "All Work and No Play" isimli çalışması.

görüyorum. Daha çok anlatım olarak, iki kültürün birbirlerinde karşılığı var mı, varsa zorlama olmadan nasıl oturabilirim, bunun yollarını arıyorum. Bu da işlere zenginlik katıyor aslında.

İtalya, Rusya, Fransa, Dubai gibi yerlerde de sergilendi eserleriniz. Türkiye dışında nasıl algılanıyor işleriniz?

Avrupa'da, ABD'de insanlar bilmiyorlar genellikle minyatürü ama Doğulu bir şey olduğunu anlıyorlar. Yavaş yavaş resmin içine girip detayları fark edip gülmeye başlıyorlar. Benim istediğim şey tam da bu aslında. Minyatür birçok insana sıkıcı gelebilecek bir şey, bu çok anlaşılır, çünkü eski bir şey. Ben minyatürü bugüne göre yorumladım ve bir şekilde herkesin bundan keyif almasını istedim ve öyle de oluyor. Bu benim için çok mutluluk verici.

Minyatür ve tezhip yeni kuşağın çok ilgi gösterdiği alanlar değil. Siz mezuniyet projesi için illüstrasyon ve minyatür üzerine çalışmaya nasıl karar verdiniz? Minyatürü sizin için ilgi çekici kılan şey neydi?

Benim hep ilgim vardı aslında minyatüre, daha doğrusu tarihe. Tarih araştırmalarında minyatürleri de görüyorsunuz doğal olarak. O eserlerdeki tiplmeler çok hoşuma gitti. Mesela adamın kafası kesiliyor ama suratında hiçbir ifade yok; bana çok eğlenceli ve komik geldi. Detaylara inince aslında çok büyük şeyler olduğunu fark ettim. Minyatürün illüstrasyon anlayışının

atası olduğunu gördüm. Çünkü tasvir sanatı ikisi de, olan biteni resimliyor.

Yolun henüz başındayken minyatürle Hollywood film afişlerini yorumladığınız mezuniyet projenizle belli bir başarı yakaladınız. İşlerin bir anda popüler oluşu o noktadan sonraki üretim sürecinizi etkiledi mi?

Şöyle bir baskı yarattı bende: Bir sonrakinde ne yapacağım, daha sonrakinde ne yapacağım? Ama bu olması gereken bir şey diye düşünüyorum. O korku olmadan üretilemiyor! Farklı malzemeler deneyeyim ama eskisinin aynısı olmasın ama yine de benim anlattığım bir şey olsun... Bütün olarak bunun baskısı oluyor ama bu baskı bu işin bir parçası...

Minyatür ve tezhip belli bir çevrede üretilen ve alıcı bulan bir sanat. Siz bir reaksiyon aldınız mı işleriniz sebebiyle o çevreden?

Biraz korktum aslında, "Ne yapıyorsun sen!" diyecekler diye ama öyle olmadı. Genelde "Minyatüre yeni bir soluk getirdiniz" yorumunu alıyorum. Ama tepkili olanlar varsa onların neden öyle düşündüklerini de öğrenmek isterim. **MS**

Galeri x-ist / Bitiş tarihi: 19 Ekim 2019